

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
«БЕРЕЖАНСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Кафедра економіки і менеджменту

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до виконання і захисту кваліфікаційної
магістерської роботи фахівцями
другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 051 «Економіка»**

Бережани – 2022

УДК 61. 011

Укладачі:

Жибак М.М., д.е.н., професор;
Христенко Г. М., к.е.н., доцент;
Ярема Л.В., к.е.н., доцент;
Гурська І. С., к.е.н., доцент.

Рецензенти:

Єрмаков О.Ю., доктор економічних наук, професор НУБіП України;
Судомир С.М., доктор економічних наук, професор ВП НУБіП України
«Бережанський агротехнічний інститут».

Методичні вказівки до виконання і захисту кваліфікаційної магістерської роботи фахівцями другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» / Укл.: **Мирон ЖИБАК, Галина ХРИСТЕНКО, Любов ЯРЕМА, Ірина ГУРСЬКА**. Бережани, 2022. 47 с.

Методичні вказівки містять загальні положення і тематику кваліфікаційних магістерських робіт, завдання, послідовність виконання, структуру, зміст і вимоги до оформлення для здобувачів вищої освіти ОС «Магістр» спеціальності 051 «Економіка».

Рекомендовано до видання рішенням науково-методичної ради ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут» 11 лютого 2022 р., протокол № 6.

© Жибак М.М., Ярема Л.В.,
Христенко Г.М., Гурська І.С.,
2022

ЗМІСТ

1.	ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	3
2.	ВИБІР ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	6
3.	РОЗПОДІЛ ФУНКЦІЙ КЕРІВНИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ І СТУДЕНТА	8
4.	ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА	10
5.	ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	15
6.	ЗБИРАННЯ МАТЕРІАЛУ, ЙОГО ОБРОБКА ТА ВИКЛАДЕННЯ ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	15
7.	ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	17
8.	ПІДГОТОВКА ВІДГУКУ ТА РЕЦЕНЗІЇ ДЛЯ ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	20
9.	ПІДГОТОВКА ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	21
10.	ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ	24
	ДОДАТКИ	28

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота – це самостійна індивідуальна магістерська робота з елементами дослідництва та інновацій, яка є підсумком теоретичної та практичної підготовки в рамках обов'язкової та вибіркової складових освітньо-професійної програми підготовки магістрів. Кваліфікаційна робота є формою контролю набутих студентом магістратури у процесі навчання інтегрованих знань, умінь, навичок, необхідних для виконання професійних обов'язків. Дослідження за магістерською програмою виконується самостійно і є основою для прийняття рішення ЕК про присвоєння авторові роботи освітнього ступеня «Магістр».

Кваліфікаційна магістерська робота є теоретико-прикладною роботою, виконується на основі аналізу діяльності аграрних підприємств, містить теоретичне осмислення його економічного і соціального розвитку, а також обґрунтування напрямів підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва. Магістерська робота має відображати знання загальнонаукових, спеціальних та професійно-орієнтованих дисциплін, показати вміння застосувати ці знання в практичній та науково-дослідній роботі.

Кваліфікаційна магістерська робота має виявити вміння критично оцінювати існуючі наукові концепції та підходи до економічних явищ і процесів, проводити аналіз і систематизувати науково-методичний матеріал з теми дослідження. На основі цього здобувач вищої освіти проводить економічний аналіз господарської діяльності аграрних підприємств, здійснює діагностику його конкурентного середовища та обґрунтовує напрямки підвищення ефективності і конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва.

У процесі підготовки кваліфікаційної магістерської роботи необхідно застосовувати загальнонаукові і специфічні методи проведення економічних досліджень, зокрема статистичні, розрахунково-конструктивні, економіко-математичне моделювання, використовувати комп'ютерну техніку для обробки економічної інформації та здійснення економічних розрахунків з метою прогнозування діяльності підприємства.

Кваліфікаційна магістерська робота має комплексний характер і пов'язана з використанням набутих здобувачем вищої освіти знань з фахових дисциплін, передбачених навчальним планом, та творчим застосуванням навичок організації та проведення наукових досліджень. Кваліфікаційна магістерська робота зі спеціальності 051 «Економіка» включає:

- дослідження особливостей функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання (питання теорії і практики, форми і методи господарювання);
- вивчення стану ресурсного забезпечення діяльності підприємств (земельні і трудові ресурси, основний і оборотний капітал, нематеріальні ресурси і активи підприємства, інвестиційні ресурси);
- ефективність функціонування аграрних підприємств на інноваційних засадах;

– аналіз економічної ефективності діяльності підприємств (конкурентоспроможність продукції, ефективність використання виробничих ресурсів, витрати та ціни на продукцію; фінансово-економічні результати та ефективність виробництва);

– аналіз і оцінка конкурентоспроможності продуктових підприємств аграрного сектору.

Основними етапами підготовки та виконання кваліфікаційної магістерської роботи є:

- вибір теми та її затвердження;
- розробка завдання та складання поетапного плану виконання кваліфікаційної магістерської роботи;
- опрацювання літературних джерел;
- збирання фактичного матеріалу під час практики;
- обробка матеріалу із застосуванням сучасних методів статистичного аналізу;
- написання першого варіанту тексту роботи, подання його на ознайомлення керівнику;
- усунення недоліків, підготовка остаточного варіанту тексту, оформлення кваліфікаційної магістерської роботи;
- подання електронної версії роботи з формою опису кваліфікаційної магістерської роботи для перевірки на плагіат;
- отримання відгуку керівника кваліфікаційної магістерської роботи;
- подання завершеної кваліфікаційної магістерської роботи на кафедру;
- внутрішнє рецензування кваліфікаційної магістерської роботи;
- захист кваліфікаційної магістерської роботи на засіданні випускової кафедри;
- захист кваліфікаційної магістерської роботи на засіданні екзаменаційної комісії (далі – ЕК).

Вимоги до організації підготовки і захисту кваліфікаційних магістерських робіт за освітньо-професійною програмою підготовки:

- а) до 30 жовтня (1 року навчання) – затвердження теми наказом директора інституту;
- б) до 30 листопада – презентація мети, задач та методів дослідження на засіданні кафедри економіки і менеджменту;
- в) до 30 травня – презентація теоретичної складової кваліфікаційної магістерської роботи;
- г) за 15 днів до попереднього захисту на кафедрі економіки і менеджменту – перевірка магістерських робіт на наявність плагіату;
- д) до 30 листопада – проведення постерних презентацій результатів дослідження за спеціальностями;
- е) за два тижні до основного захисту перед ЕК – проведення попереднього захисту магістерських робіт на кафедрі економіки і менеджменту;

є) грудень – захист магістерських робіт перед екзаменаційною комісією.

До захисту магістерської роботи на ЕК допускаються здобувачі, які успішно склали екзаменаційні сесії, пройшли практики, захистили відповідні звіти, виконали всі завдання індивідуального плану, пройшли попередній захист магістерської роботи на випусковій кафедрі та перевірку на плагіат, а також взяли участь у постерній конференції.

Здобувачам, які успішно захистили магістерську роботу відповідно до освітньої програми підготовки, рішенням ЕК присуджується відповідний ступінь вищої освіти та присвоюється відповідна кваліфікація.

2. ВИБІР ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Вибір проблеми дослідження – відповідальний момент, від якого значною мірою залежить успіх всього дослідження здобувача. Проблема дослідження визначається виходячи з наукових інтересів здобувача, тематики наукових досліджень кафедри, замовлень різних суб'єктів господарювання тощо.

Як правило, вибір здобувачем вищої освіти теми кваліфікаційної магістерської роботи обумовлений виконанням окремих індивідуальних робіт з елементами наукових досліджень у минулому. Такий підхід до організації процесу написання магістерської роботи є ефективним, адже у процесі поточного навчання здобувачі вже набули певних знань з обраної проблеми досліджень, тому здатні більш професійно вирішувати питання удосконалення практичної діяльності.

Право вибору теми кваліфікаційної магістерської роботи надається здобувачу вищої освіти в межах орієнтовної тематики, яка розробляється відповідною випусковою кафедрою та погоджується з деканатом факультету, що забезпечує реалізацію вибіркової складової освітньої програми підготовки магістрів з урахуванням пропозицій і потреб установ, підприємств та організацій.

При виборі теми кваліфікаційної магістерської роботи слід керуватися власними навчальними та науково-дослідними інтересами, наявністю теоретичної бази та власних розробок, можливістю отримання необхідних матеріалів під час проходження виробничої практики, орієнтацією на характер майбутньої професійної діяльності.

Тематика кваліфікаційних магістерських робіт на кафедрі поновлюється кожного навчального року, студент магістратури має право самостійного вибору теми магістерської роботи в межах освітньої програми.

При виборі теми кваліфікаційної магістерської роботи варто враховувати її актуальність і новизну, наявність наукової бази для виконання, можливість отримання та опрацювання вихідних даних, наявність власних наукових і методичних розробок, майбутнє місце працевлаштування.

Виконання кваліфікаційної магістерської роботи базується на матеріалах обраного об'єкту дослідження. Крім того, визначається місце об'єкта дослідження в районі (регіоні, відповідній галузі). Не дозволяється виконувати магістерську роботу кільком здобувачам вищої освіти однієї академічної групи з однієї і тієї ж теми, на базі одного і того самого підприємства.

Якщо однакову тему кваліфікаційної магістерської роботи виявило бажання писати кілька здобувачів, остаточне рішення приймає завідувач кафедри, виходячи зі строків (дати) подання заяв студентами на кафедру.

Вибрана здобувачем тема закріплюється за ним на підставі його письмової заяви на ім'я декана факультету (*додаток А*).

Теми кваліфікаційних магістерських робіт повинні відповідати стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка», ув'язуватися з практичними потребами сільськогосподарських підприємств, бути актуальними і визначати наукову новизну майбутнього дослідження, його теоретичне та практичне значення (*додаток Б*).

Актуальність – це одна з основних вимог, яким повинна відповідати тема кваліфікаційна магістерська робота. Актуальність теми дослідження містить положення про наукове і прикладне значення вирішення проблеми, яка досліджується в кваліфікаційній магістерській роботі.

Керівниками кваліфікаційних магістерських робіт можуть бути науково-педагогічні працівники інституту з науковим ступенем доктора наук чи кандидата наук, коло наукових і фахових інтересів, яких відповідає тематиці магістерської роботи.

Послідовність виконання кваліфікаційної магістерської роботи

Виконання кваліфікаційної магістерської роботи включає послідовність таких етапів.

Підготовчий. Здобувач вищої освіти обирає тему кваліфікаційної магістерської роботи, наукового керівника і оформляє це в установленому порядку. Цей етап включає оформлення завдання на виконання кваліфікаційної магістерської роботи та затвердження його завідувачем випускової кафедри, а також узгодження з науковим керівником календарного плану виконання магістерської роботи.

Основний. На цьому етапі відбувається виконання здобувачем вищої освіти завдання, затвердженого завідувачем випускової кафедри, і перевірка матеріалів кваліфікаційної магістерської роботи науковим керівником. Цей етап включає:

- поглиблене вивчення підбраної літератури та опрацювання методики дослідження;
- оброблення статистичної інформації з використанням комп'ютерної техніки та її аналіз;
- написання наукової статті або тез доповіді на науково-практичній конференції.

Заключний. Здобувач вищої освіти опрацьовує доповідь відповідно до змісту кваліфікаційної магістерської роботи, готує презентацію до її захисту.

Потім відбувається попередній захист кваліфікаційної магістерської роботи в комісії кафедри, де вирішується питання щодо допуску (не допуску) випускника до захисту на засіданні ЕК. Оформляються всі необхідні документи, в тому числі відгук керівника, здійснюється рецензування кваліфікаційної магістерської роботи, проходження на плагіат (не пізніше двох тижнів до захисту роботи в ЕК) та передача її з усіма матеріалами до ЕК.

3. РОЗПОДІЛ ФУНКЦІЙ КЕРІВНИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ І ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Керівник кваліфікаційної магістерської роботи виконує такі функції:

- пропонує студентам магістратури теми кваліфікаційних магістерських робіт відповідно до свого наукового напрямку діяльності, освітньої програми та потреб установ, підприємств, організацій;
- формує разом зі студентом магістратури завдання на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи;
- надає допомогу у підготовці індивідуального плану роботи та контролює його виконання;
- протягом всього періоду навчання на основі аналізу підготовлених студентом магістратури матеріалів фіксує його виконання, про що звітує на засіданні кафедри;
- рекомендує здобувачу необхідну нормативну, навчальну, довідкову літературу та інші джерела для самостійного опрацювання;
- надає консультативну допомогу здобувачеві під час виконання ним роботи згідно із затвердженим на кафедрі розкладом і графіком самостійної роботи;
- аналізує та контролює організацію самостійної роботи здобувача вищої освіти магістратури;
- залучає студентів магістратури до наукової роботи;
- допомагає здобувачу вищої освіти готувати наукові публікації за результатами досліджень і сприяє їх опублікуванню у фахових виданнях, матеріалах наукових конференцій, симпозіумів, круглих столів та ін.;
- несе відповідальність за випадки виявлення академічного плагіату у кваліфікаційній магістерській роботі студента;
- готує об'єктивний відгук на кваліфікаційну магістерську роботу перед її захистом на кафедрі;
- бере участь у засіданні кафедри під час попереднього захисту кваліфікаційної магістерської роботи.

Керівник кваліфікаційної магістерської роботи несе особисту відповідальність за повноту і якість виконання вищезазначених функцій.

Здобувач вищої освіти виконує такі функції:

- визначається з темою кваліфікаційної магістерської роботи відповідно до своєї освітньої програми;
- разом з керівником формує завдання на підготовку кваліфікаційної

магістерської роботи;

- складає індивідуальний план роботи і відповідає за його вчасне виконання;

- добирає і опрацьовує нормативні документи, навчальну, наукову й довідкову літературу та інші джерела;

- критично аналізує позиції різних авторів на проблеми, що мають безпосереднє відношення до роботи та визначає своє особисте ставлення до них;

- узагальнює матеріали та застосовує сучасні методи і методики наукових досліджень;

- використовує набуті в процесі навчання теоретичні знання, практичні навички;

- опановує методику досліджень стосовно, об'єкта, предмета дослідження, мети, завдань;

- знаходить аналоги розв'язання проблеми у вітчизняній та зарубіжній практиці, адаптує їх до конкретного предмета (об'єкта) дослідження;

- самостійно приймає оптимальні рішення;

- у період практики на основі теоретичних положень та методики досліджень ґрунтовно і всебічно вивчає стан справ у реальних умовах з предмету досліджень та добирає фактичний матеріал;

- на основі теоретичних положень (перший розділ) та фактичного стану справ з предмету досліджень (другий розділ) опрацьовує третій проєктно-рекомендаційний розділ, робить висновки і подає керівникові на перевірку;

- усуває суттєві недоліки, що виявились у процесі попереднього захисту на кафедрі;

- отримує відгук керівника кваліфікаційної магістерської роботи;

- використовуючи сучасні інформаційні технології, готує презентацію кваліфікаційної магістерської роботи, яку демонструє під час попереднього захисту на кафедрі, а в подальшому на засіданні ЕК;

- переплітає роботу і подає з відгуком керівника завідувачу кафедри, який засвідчує своїм підписом її допуск до розгляду на засіданні ЕК;

- отримує рецензію на роботу та готує відповіді на зауваження;

- подає електронну версію кваліфікаційної магістерської роботи відповідальному за наповнення і функціонування інституційного репозитарію кваліфікаційними магістерськими роботами для перевірки на плагіат на плагіат за 15 днів до попереднього захисту;

- несе персональну відповідальність за наявність академічного плагіату у кваліфікаційної магістерської роботи;

- доповідає на засіданні ЕК відповідно до графіка, встановленого деканатом факультету.

Здобувач повинен виконувати перераховані вище функції у терміни, встановлені керівником. Здобувач магістратури несе особисту відповідальність за якість виконання, автентичність роботи та своєчасність підготовки матеріалів.

4. ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

Зміст кваліфікаційної магістерської роботи має свідчити про рівень фахової підготовленості здобувача вищої освіти до професійної або наукової діяльності, а саме, здатність:

- використовувати набуті в процесі навчання теоретичні знання, практичні навички;
- аналізувати джерела інформації, в першу чергу наукові;
- узагальнювати матеріали та застосовувати сучасні методи і методики наукових досліджень;
- використовувати сучасні інформаційні технології;
- обґрунтовано використовувати вітчизняний та міжнародний досвід при висвітленні досліджуваних питань;
- знаходити аналоги розв’язання проблеми у вітчизняній та зарубіжній практиці, адаптувати їх до конкретного предмета (об’єкта) дослідження;
- за результатами аналізу самостійно приймати оптимальні рішення.

Після вибору та затвердження теми здобувач вищої освіти повинен чітко визначити мету роботи, об’єкт дослідження, послідовність написання; підібрати відповідну наукову літературу та нормативно-інструктивні матеріали. Допомогу у вирішенні цих питань можуть надавати керівник, завідувач кафедри, співробітники кафедри та працівники наукової бібліотеки інституту.

Правильне формулювання мети та об’єкта дослідження дає змогу визначити коло задач, які постають перед здобувачем вищої освіти, вибрати необхідну інформацію й уникнути зайвої і непотрібної роботи.

Кваліфікаційна магістерська робота готується на конкретних матеріалах підприємств, регіонів, галузі, і тому результати дослідження повинні мати практичне значення.

Кваліфікаційна магістерська робота повинна:

- відображувати сучасний стан та тенденції економічного розвитку України, враховувати досвід світової економіки;
- показати рівень спеціальної підготовки здобувача вищої освіти, який відповідає кваліфікаційним вимогам вибраної освітньої програми та здібності і вміння студентом застосовувати отримані знання з фахових дисциплін для вирішення практичних задач на використанні емпіричних і теоретичних методів дослідження;
- виконуватися на практичних матеріалах конкретних підприємств, організацій, установ або галузевих матеріалах;
- базуватись на застосуванні прогресивних методів досліджень;
- містити аргументацію актуальності теми, її теоретичної і практичної цінності;
- відображати самостійність і системність підходу здобувача вищої освіти у виконанні досліджень з конкретної проблеми;

– свідчити про знання здобувача вищої освіти монографічної літератури з обраної теми, законодавчих актів України й урядових рішень, нормативних актів, положень, інструкцій, стандартів тощо;

– містити аналіз різних точок зору з вказівками на джерела (у вигляді посилань або цитувань) і обов'язкове формулювання аргументованої позиції щодо порушення у роботі дискусійного питання;

– повністю розкривати тему дослідження, мати аргументоване обґрунтування висновків і пропозицій, що представляють науковий та практичний інтерес.

Складання плану кваліфікаційної магістерської роботи є важливим відповідальним етапом підготовчої роботи. Добре продуманий план – запорука успішного виконання дослідження. Перш ніж розробити план до теми, слід ознайомитися з літературними джерелами, які висвітлюють відповідні теоретичні та методичні проблеми. Це дасть здобувачу вищої освіти змогу детальніше уявити собі структуру роботи, послідовно викласти її зміст, точніше розкрити коло питань, які мають бути вирішені. План повинен концентровано відображати зміст вибраної теми, напрям її дослідження, постановку окремих питань, послідовне, логічне, взаємопов'язане викладання результатів. У процесі написання роботи план може вдосконалюватися: одні питання будуть уточнюватися, інші – вилучатися, або ж вводитися.

Структура й зміст роботи, співвідношення розділів визначаються її темою і містять:

1. Картку кваліфікаційної магістерської роботи.
2. Титульний аркуш.
3. Завдання до виконання кваліфікаційної магістерської роботи.
4. Реферат.
5. Зміст.
6. Вступ.
7. Основна частина.
8. Висновки.
9. Список використаних джерел.
10. Додатки (за необхідності).

У картці кваліфікаційної магістерської роботи (додаток В) розміщується така інформація: код кафедри (наприклад 31); літери КМР – кваліфікаційна магістерська робота; номер та дата підписаного директором інституту наказу про затвердження тем кваліфікаційних магістерських робіт; порядковий номер студента в наказі про затвердження тем магістерських робіт; літери ПЗ – пояснювальна записка.

Титульний аркуш (додаток Д) містить назву закладу вищої освіти, факультету, кафедри, тему кваліфікаційної магістерської роботи, код і назву спеціальності, освітню програму підготовки, прізвище та ініціали автора, прізвище, ініціали керівника та їх науковий ступінь і вчене звання, прізвище й ініціали рецензента, календарний рік захисту.

Завдання на виконання кваліфікаційної магістерської роботи

оформлюється на окремому бланку встановленого зразка (додаток Е) і розміщується після титульного аркуша. Завдання до виконання кваліфікаційної магістерської роботи видається в місячний термін з дня реєстрації наказу про затвердження тем.

Реферат – це скорочене викладення обсягу та змісту первинного документа, тобто кваліфікаційної магістерської роботи з основними розробками та висновками. Реферат містить характеристику самої роботи (інформацію щодо структури, кількості додатків, ілюстрацій, таблиць, використаних джерел; обсяг кваліфікаційної магістерської роботи у сторінках), предмет (об'єкт), мету роботи, методи виконання роботи, стислий виклад основного змісту (за розділами) та ключові слова. Викладення матеріалу у рефераті повинно бути стислим і точним.

Ключові слова (слова специфічної термінології за темою, які найчастіше зустрічаються у роботі) наводяться у називному відмінку. Кількість ключових слів – 5-7. Обсяг реферату до 2-х сторінок. Розміщується реферат перед змістом магістерської роботи.

Зміст містить найменування й номери початкових сторінок усіх складових частин кваліфікаційної магістерської роботи: вступу, розділів та підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків (додаток Ж).

Вступ. У вступі до кваліфікаційної магістерської роботи:

– обґрунтовуються актуальність обраної теми, мета і зміст поставлених завдань;

– визначається об'єкт і предмет дослідження;

– зазначається обраний метод (або методи) дослідження, теоретична цінність і прикладна значущість отриманих результатів;

– наводиться інформація про апробацію результатів роботи та публікації студента магістратури;

– зазначається участь студента у науковій роботі (конкурси наукових робіт), участь у наукових конференціях, науковому гуртку, виконання науково-дослідних тем випускаючої кафедри;

– окреслюються положення, винесені на захист.

Для обґрунтування актуальності обраної теми необхідно сформулювати мету дослідження та виділити ті завдання, що потрібно вирішити для досягнення поставленої мети.

Завдання, що будуть вирішуватися згідно з визначеною метою, зазначаються у формі перерахунку (вивчити..., дослідити..., оцінити..., описати..., обґрунтувати..., встановити..., виявити... тощо). Завданням кваліфікаційної магістерської роботи освітньо-професійної програми підготовки є узагальнення здобутих знань з певної спеціальності, вивчення і дослідження об'єктів з метою їх практичного використання в агропромисловому комплексі.

Визначення об'єкта і предмета дослідження є обов'язковою складовою вступу.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. Об'єктом дослідження кваліфікаційної

магістерської роботи може бути підприємство чи група підприємств, адміністративні райони, область, певна галузь виробництва тощо.

Предмет дослідження – це частина об'єкта та сфера його діяльності, на яку спрямовано основну увагу дослідника. Предмет дослідження узгоджується з темою кваліфікаційної магістерської роботи.

Методи дослідження як інструмент одержання фактичного матеріалу – обов'язкові елементи вступу до кваліфікаційної магістерської роботи.

Важливу частину вступу займає наукова *новизна та практична значущість отриманих результатів*. Студент має коротко викласти нові наукові положення (рішення), запропоновані особисто. Необхідно показати відмінність отриманих результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни. Практична значущість кваліфікаційної магістерської роботи свідчить, що знання та розробки, отримані студентом в ході її виконання, можуть бути використані на конкретному підприємстві.

На завершення вступу доцільно подати *структуру роботи*, тобто навести перелік її структурних елементів і обґрунтувати послідовність їх розміщення, зазначити, скільки сторінок займає основний текст кваліфікаційної магістерської роботи, додатки, вказати кількість таблиць, рисунків, використаних літературних джерел.

Вступ до кваліфікаційної магістерської роботи пишеться в останню чергу після того як підготовлено весь текст роботи.

Рекомендований обсяг цієї частини роботи – до 5 сторінок.

Основна частина складається з розділів та підрозділів (параграфів). Кожний розділ починається з нової сторінки.

Основну частину роботи рекомендується поділити на три розділи: теоретичний, аналітичний та проектно-рекомендаційний. У межах кожного розділу, як правило, виділяють від двох до п'яти підрозділів (параграфів), що мають відображати логічну послідовність дослідження й розроблення власних пропозицій.

Перший розділ – теоретичний. У ньому на основі вивчення наукової, навчально-методичної літератури розкриваються ступінь вивченості проблеми, підходи різних авторів до її вирішення, показується у чому єдність, а в чому відмінність їхніх поглядів. Обґрунтовуються погляди автора на цю проблему. Розглядаються також законодавчі та нормативні акти за проблемою роботи, подається аргументована оцінка впливу нормативно-законодавчої бази на динаміку розвитку об'єкта дослідження.

У другому параграфі теоретичного розділу має бути опрацьована методика дослідження (структурно-логічна схема дослідження), яка буде використовуватись для аналізу об'єкта дослідження у наступних розділах кваліфікаційної магістерської роботи. Перший розділ є теоретико-методичною основою для розроблення прикладних аспектів кваліфікаційної магістерської роботи.

Рекомендований обсяг цього розділу – 15-30%.

Другий розділ – аналітичний.

Дослідження тенденцій є обов'язковим під час виконання

кваліфікаційної магістерської роботи. Цей підрозділ базується на комплексному підході до аналізу об'єкта дослідження в динаміці за певний період. При цьому важливою умовою є дослідження факторів, що впливають на ефективність діяльності об'єкта дослідження.

В аналітичній частині кваліфікаційної магістерської роботи подається аналіз стану досліджуваного об'єкта за останні п'ять років виробничо-господарської діяльності. Вихідними даними для аналізу можуть служити технічна, економічна, фінансова, організаційна та інші види документації підприємства, а також різноманітна інформація офіційних статистичних служб.

Рекомендований обсяг другого розділу становить 35-40%.

Третій розділ – проектно-рекомендаційний, в якому здійснюється обґрунтування шляхів щодо підвищення ефективності діяльності об'єкта на основі впровадження інноваційно-інвестиційних заходів. При цьому необхідно:

- подати характеристику і обґрунтувати новизну рекомендацій, виявити їхній вплив на очікувані економічні результати;
- формалізувати заходи та рекомендації на основі відображення за допомогою рисунків, схем, алгоритмів тощо;
- здійснити економічне обґрунтування ефективності реалізації запропонованих рекомендацій і пропозицій.

Наприкінці проектно-рекомендаційного розділу необхідно навести економічні результати від впровадження запропонованих рішень та обґрунтувати економічний ефект, що буде отримано в результаті рекомендованих заходів.

Рекомендований обсяг третього розділу становить 35-40%.

Висновки – це логічне викладення отриманих підсумків, які узгоджуються з метою магістерської роботи та її завданнями. У висновках наводяться наукові та практичні результати, отримані в процесі проведеного дослідження, формулюються розв'язані наукові проблеми та їх значення для науки і практики, наводяться висновки і рекомендації щодо наукового та практичного використання здобутих результатів.

Рекомендований обсяг цієї частини роботи – до 5 сторінок.

Список використаних джерел містить наукові праці стосовно предмету дослідження та інші інформаційні документи, на які обов'язково мусять бути посилання в тексті кваліфікаційної магістерської роботи. До їх складу включаються назви законодавчих та інших нормативних документів, наукових статей, наявні публікації результатів дослідження студента магістратури, керівника із теми дослідження, а також практичних публікацій, монографій, підручників, веб-сайтів, інформацією яких користувалися під час роботи (не менше 50 найменувань).

Додатки – це великі таблиці, діаграми, схеми та інші ілюстративні матеріали, які важко розмістити в основному тексті роботи, проміжні розрахунки, копії облікової звітності підприємства, цифрові дані допоміжного характеру. На всі додатки мають бути зроблені обов'язкові посилання в

основному тексті роботи.

Загальний обсяг кваліфікаційної магістерської роботи – 80 сторінок.

5. ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Під час складання бібліографії необхідно фіксувати бібліотечні шифри кожного джерела, щоб не витратити часу на повторний пошук. Роботу з літературою слід починати зі складання правильного та повного списку книг, монографій, підручників, навчальних посібників з посиланнями на джерело.

Вивчення літератури – це активний процес творчого засвоєння матеріалу для вирішення завдань, поставлених у роботі. Результати опрацювання літературного джерела необхідно зафіксувати у вигляді короткого викладення його змісту (виписки цитат, формул із посиланнями на сторінки, на яких вони наведені у літературі). Ці виписки рекомендується робити на окремих картках чи у спеціальному зошиті, обов'язково зазначаючи в кожній публікації прізвище, ім'я, по батькові автора, назву, місце видання, видавництво, рік видання, кількість сторінок (якщо використана журнальна стаття, то вказати назву журналу, рік видання та номер, сторінки, на яких опублікована стаття в даному номері). Виписки із літературних джерел мають бути короткими і чітко сформульованими.

Працюючи над літературою, необхідно:

- з'ясувати значення термінів та незнайомих слів;
- виділити основне у прочитаному;
- записати питання, що виникають під час роботи;
- після вивчення літератури поставити перед собою контрольні запитання (наприклад: яка основна ідея автора, які аргументи висуває автор, з чим можна погодитись, з чим можна не погодитись тощо).

6. ЗБИРАННЯ МАТЕРІАЛУ, ЙОГО ОБРОБКА ТА ВИКЛАДЕННЯ ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Збирання та систематизація теоретичного й практичного матеріалу є важливим і відповідальним етапом у виконанні кваліфікаційної магістерської роботи. Нагромадження та систематизацію зібраного матеріалу здобувач вищої освіти здійснює в процесі виконання науково-дослідної роботи під час навчання та проходження виробничої практики. На практиці здобувач вищої освіти ґрунтовно знайомиться з об'єктом дослідження, вивчає організаційні, технологічні та економічні особливості процесу виробництва в сільськогосподарських формуваннях.

На першому етапі виконання кваліфікаційної магістерської роботи систематизований матеріал групується в певні параграфи, розділи, складається детальний план викладення зібраних та опрацьованих даних, будуються аналітичні таблиці; готується необхідний графічний матеріал;

уточнюється план роботи, визначається необхідність збирання додаткового матеріалу.

На другому етапі формулюються висновки і пропозиції, що впливають із основного змісту роботи, оцінюється можливість їх упровадження в практику роботи підприємства, підраховується ефективність.

На завершальному етапі здійснюється літературна обробка (редагування) кваліфікаційної магістерської роботи, уточнюються форма і зміст аналітичних таблиць та графічного матеріалу. Зміст роботи повинен відповідати назві підрозділів і пунктів, викладатись у логічній послідовності, конкретно; на сторінках тексту слід виділяти окремі абзаци в межах допустимих норм.

7. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги до оформлення кваліфікаційної магістерської роботи (додаток Л)

Кваліфікаційна магістерська робота має бути надрукована на аркушах паперу формату А-4 (210*297 мм), (шрифт Times New Roman, розмір 14, інтервал 1,5).

Текст кваліфікаційної магістерської роботи друкується з дотриманням таких відступів від краю сторінки: лівий – 30 мм, верхній, нижній – 20 мм, правий – 10 мм. Абзацний відступ має бути однаковим впродовж усього тексту та дорівнювати 1,25 см.

Перед захистом кваліфікаційна магістерська робота має бути зброшурована у твердих палітурках і містити в наступній послідовності картку кваліфікаційної магістерської роботи, титульну сторінку, завдання на виконання кваліфікаційної магістерської роботи, реферат, зміст, основну частину, висновки, список використаних джерел, додатки. Окремо до кваліфікаційної магістерської роботи додаються відгук керівника кваліфікаційної магістерської роботи, рецензія, довідка про перевірку кваліфікаційної магістерської роботи на наявність плагіату.

Основна частина кваліфікаційної магістерської роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів.

Заголовки розділів, підрозділів та пунктів у тексті виділяються жирним шрифтом.

Заголовки структурних частин кваліфікаційної магістерської роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкуються великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів – маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапка в кінці заголовку не ставиться. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці у підбір тексту. У кінці надрукованого таким чином заголовку ставиться крапка.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 2-3 інтервалам (6-9 мм). Кожну структурну частину кваліфікаційної магістерської роботи починають з нової сторінки.

Нумерація

Сторінки нумеруються арабськими цифрами, з дотриманням наскрізної нумерації впродовж усього тексту. Номер сторінки проставляється при комп'ютерному друці кваліфікаційної магістерської роботи у правому верхньому куті без крапки в кінці.

Титульна картка кваліфікаційної магістерської роботи є першою сторінкою кваліфікаційної магістерської роботи, але номер сторінки на ній не проставляється.

Розділи, підрозділи, пункти і підпункти кваліфікаційної магістерської роботи нумеруються арабськими цифрами. Розділи повинні мати порядкову нумерацію в межах викладення суті кваліфікаційної магістерської роботи та позначатися цифрами без крапки, номер ставиться після слова «РОЗДІЛ». Заголовок розділу друкується з нового рядка. Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремленого крапкою. У кінці номера підрозділу ставиться крапка, наприклад «1.1.» (перший підрозділ першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Пункти нумеруються у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставиться крапка. У кінці номера ставиться крапка, наприклад, «2.3.2.», потім у тому ж рядку розміщується заголовок пункту.

Підпункти нумеруються у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти. Такі структурні частини кваліфікаційної магістерської роботи, як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі сторінки, на яких розміщені зазначені структурні частини кваліфікаційної магістерської роботи, нумеруються звичайним чином. Не нумеруються лише їх заголовки, тобто не можна друкувати: «1. ВСТУП».

Формули

Формули у кваліфікаційній магістерській роботі нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери пишуть біля правого поля аркуша в одному рядку з відповідною формулою у круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу). Нижче, під формулою, наводиться пояснення значень використаних у ній символів у послідовності, у якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Наприклад:

$$Z = C_i + E_H \cdot K_i \rightarrow \min \quad (3.1)$$

де Z – приведені витрати, грн;

C_i – поточні витрати (собівартість) за i -м варіантом (проектом) капітальних вкладень, грн;

E_H – нормативний коефіцієнт ефективності капіталовкладень;

K_i – обсяг капітальних вкладень за i -м варіантом (проектом), грн.

Перед і після формули має бути один інтервал.

Таблиці

Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» курсивом із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатись із номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над нею і друкують симетрично до тексту (не виділяти жирним).

На всі таблиці кваліфікаційної магістерської роботи повинні бути посилання в тексті, при цьому слово таблиця пишуть скорочено, наприклад: «...в табл. 2.3», або «...як видно із даних табл. 2.3...».

Шрифт тексту в таблиці обирається з урахуванням доцільності, але не менше шрифту Times New Roman, розміру 10. Інтервал в таблиці має бути одинарний. Перед та після таблиці повинен бути один інтервал.

Цифри в стовпчиках повинні бути записані таким чином, щоб розряди цифр збігалися (одиниці під одиницями, десятки під десятками). За відсутності цифр в окремих клітинках таблиці проставляється риска.

Якщо розмір таблиці перевищує розмір сторінки, вона переноситься у додатки.

Ілюстрації

Ілюстрації (схеми, графіки, рисунки) позначають словом «Рис. » і нумерують послідовно в межах розділу. Номер ілюстрації має складатись з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 3.2 (другий рисунок третього розділу).

Номер ілюстрації, назва та пояснювальні записи розміщують послідовно під ілюстрацією. Ілюстрації необхідно подавати у кваліфікаційній магістерській роботі після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці.

У кваліфікаційній магістерській роботі, де викладається текстовий матеріал, пов'язаний із ілюстрацією, розміщують посилання на неї у вигляді виразу в круглих дужках «(рис. 3.2)» або зворот типу: «...як показано на рис. 3.2....».

Примітки до таблиць та ілюстрацій, у яких вказуються довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки.

Слід зазначити, що перед та після ілюстрації має бути один інтервал.

Цитування та посилання на використані літературні джерела

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками та наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.

Посилання в тексті кваліфікаційної магістерської роботи на джерела зазначається у кінці речення згідно з їхнім переліком у квадратних дужках, наприклад: «...у роботах [1-7]...».

Якщо використовуються відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на які є посилання в магістерській роботі. Наприклад: «... [26, с. 37]».

Список використаних джерел

Перелік використаних джерел охоплює літературні джерела (книги, статті, брошури і т. ін.), законодавчу й нормативну літературу, на які є посилання в тексті, а також які використані під час підготовки кваліфікаційної магістерської роботи. Літературу можна розміщувати в списку за допомогою одного з таких способів:

1) в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;

2) у порядку появи посилання у тексті магістерської роботи.

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць (*додаток К*). Зокрема потрібну інформацію можна одержати з таких стандартів: ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Додатки

Додатки оформлюють як продовження кваліфікаційної магістерської роботи на наступних її сторінках. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки, їм дають заголовки, надруковані угорі малими літерами (з першої великої). Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер **Г, Ґ, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь**. У разі перенесення частини додатка на наступну сторінку, пишуть «Продовження дод. А» з правого боку, а назву не

пишуть.

8. ПІДГОТОВКА ВІДГУКУ ТА РЕЦЕНЗІЇ ДЛЯ ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Завершену кваліфікаційну магістерську роботу студент подає керівникові для перевірки та підготовки відгуку на неї (*додаток М*).

Відгук керівника на кваліфікаційну магістерську роботу висвітлює рівень використання студентом магістратури: теоретичних знань для розв'язання задач дослідження; аналіз методики дослідження; оцінку якості вирішення завдань дослідження; аналіз та оцінку запропонованих пропозицій дослідника; участь у науково-дослідній роботі впродовж навчання в інституті; можливість використання пропозицій магістра в практиці роботи суб'єкта господарювання; наявність професійних навичок по спеціальності; відношення до виконання роботи, інформацію про недоліки кваліфікаційної магістерської роботи, загальні висновки та оцінку кваліфікаційної магістерської роботи. Керівник оцінює магістерську роботу записом: «Рекомендується до захисту», а в разі негативної оцінки – «До захисту не рекомендується». У випадку негативного висновку щодо допуску студента магістратури до захисту, це питання виноситься на розгляд засідання кафедри за участю керівника.

Кожна магістерська робота направляється на внутрішню рецензію (*додаток Н*). До рецензування залучаються провідні науково-педагогічні працівники інституту. Для студентів, які навчаються без відриву від виробництва, рецензентом може бути фахівець підприємства, установи, організації тощо, де працює студент. Коло наукових та фахових інтересів рецензентів має відповідати тематиці кваліфікаційної магістерської роботи.

Рецензія подається у письмовому вигляді, в довільній формі і має містити такі складові:

- визначення значення теми кваліфікаційної магістерської роботи для практики та її актуальності;
- аналіз відповідності змісту кваліфікаційної магістерської роботи її меті та завданням;
- визначення глибини висвітлення студентом магістратури реального стану справ у відповідній галузі;
- висновки щодо використання в магістерській роботі сучасних емпіричних і теоретичних методів дослідження;
- позитивні сторони кваліфікаційної магістерської роботи та її недоліки, інші питання на розсуд рецензента;
- оцінку загальних вражень від кваліфікаційної магістерської роботи (оформлення, стиль і грамотність викладання тощо);
- висновок і рекомендацію щодо можливості допущення кваліфікаційної магістерської роботи до захисту і, за бажанням, може бути висловлено зауваження та думку про оцінку кваліфікаційної магістерської роботи за чотирибальною системою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Рецензент має підписати рецензію із зазначенням свого прізвища, імені, по батькові, місця роботи і посади, яку займає.

Завершена кваліфікаційна магістерська робота, підписана автором, разом з відгуком керівника та рецензією подається на випускову кафедру, де проводиться її попередній захист. За результатами засідання кафедри складається протокол.

Після проходження попереднього захисту, студент оформлює форму опису роботи магістра для включення її до інститутського репозитарію та разом з електронним носієм, на якому міститься кваліфікаційна магістерська робота, передає відповідальному за антиплагіат. Після перевірки магістерської роботи на плагіат та розміщення її в репозитарії, вирішується питання про допуск студента до подальшого захисту перед ЕК (*додаток П*).

Студент, у якого кваліфікаційна магістерська робота не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, підготовлена без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження, обґрунтованих пропозицій, містить академічний плагіат, не має відгуку, рецензії, до захисту не допускається.

9. ПІДГОТОВКА ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Основна мета презентації – це забезпечення стислого та наочного подання основних результатів кваліфікаційної магістерської роботи. При створенні презентації студенти повинні вирішити два важливих завдання:

1. Створити короткий анотований конспект свого виступу.
2. Викласти результати досліджень та їх основні положення.

Презентацію до кваліфікаційної магістерської роботи рекомендується виконувати за допомогою програмного забезпечення MS POWERPOINT.

Структура презентації:

1-й слайд – тема кваліфікаційної магістерської роботи, прізвище доповідача та керівника;

2-й слайд – актуальність теми кваліфікаційної магістерської роботи та проблема дослідження;

3-й слайд – об'єкт, предмет дослідження;

4-й слайд – головна мета та задачі кваліфікаційної магістерської роботи;

5-й слайд – методи дослідження.

На наступних слайдах відображається опис даних, які отримані в дослідженні, їх статистичне обґрунтування, в тому числі з використанням комп'ютерних програм. На останніх одному-двох слайдах відображаються загальні висновки та рекомендації до впровадження результатів кваліфікаційної магістерської роботи.

Кількість окремих слайдів презентації залежить від особливостей доповіді студента магістратури. *При розробці презентації рекомендується дотримуватися таких вимог:*

- тривалість доповіді 7-10 хв.;

- максимальна кількість слайдів не повинна перевищувати 20;
- використовуються ключові слова і фрази, а не речення;
- текстовий матеріал подається у схемах та організаційних діаграмах, числовий – у таблицях або діаграмах (графік – демонстрація змін у часі, діаграма – демонстрація відношення частини до цілого, гістограма – демонстрація порівнянь);
 - матеріал має бути підкріплений графічними зображеннями та відеофрагментами;
 - дотримана логіка викладу та грамотність;
 - доповідь магістра доповнює інформацію на слайді, а не дублює її;
 - ефекти анімації не заважають сприйняттю, а акцентують увагу на потрібних моментах доповіді;
 - текст легко читається (мінімальний розмір шрифту 20, напівжирний);
 - фон, колір тексту та діаграм пасують і відповідають правилу 3 основних кольорів та їх відтінків;
 - шаблон оформлення однаковий для всіх слайдів презентації;
 - дотримується контраст між текстом, фоном і графікою.
- Створення презентації – справа особлива, що залежить від рис характеру доповідача та аудиторії, перед якою робиться доповідь. *При створенні презентації слід дотримуватись таких рекомендацій:*
 - використовуйте (за можливістю) стандартні шаблони презентацій, бо вони вже пророблені дизайнерами;
 - пам'ятайте, що погляд завжди спускається з правого верхнього кута в лівий нижній кут, тому розміщуйте більш важливі об'єкти у правому верхньому куті, а в лівому нижньому – менш важливі;
 - враховуйте умови розділення слайда документа на різні зони;
 - пам'ятайте, що у перший момент сприйняття увага повертається до кутів слайда;
 - обирайте необхідний стиль розмітки і рідше користуйтеся розміткою «Пустий слайд»;
 - притримуйтесь того, що вільна, «невикористана» площа наочної поверхні, може становити до 30 %; використана – не більше 70 %;
 - обережно змінюйте фон і кольорові співвідношення тексту та фону;
 - пам'ятайте, що команда «Застосуйте шаблон оформлення» діє на всі слайди вашої презентації і не може бути застосована тільки до цього слайда;
 - використовуйте короткі текстові описи, якомога більше таблиць, схем, діаграм, рисунків та ін.;
 - пам'ятайте: щоб об'єкт з'явився, а потім зник, створіть два однакових слайди, але на другому відключіть ефекти анімації;
 - не застосовуйте яскравих і строкатих допоміжних об'єктів;
 - не застосовуйте багато ефектів анімації;
 - обережно використовуйте ефекти анімації:
 - ✓ «виповзання» – він надто повільний;

✓ «поява тексту по літерах» – він також суттєво призупинить вашу презентацію;

✓ для «останніх» об'єктів, інакше вони почнуть пересікати попередні та мерехтіти в очах;

– пам'ятайте, що не варто без особливої необхідності застосовувати ефекти до заголовків слайда;

– дотримуйтесь єдиного стилю розміщення об'єктів;

– оберіть певні (однакові) типи ефектів для однакових за суттю об'єктів;

– пам'ятайте: на читання кожних 6 символів потрібно мінімум 1 секунда, а сумарний час «проявлення» слайда не повинен перевищувати 3-5 секунд, крім випадку, коли вам дійсно необхідно затримати появу об'єкта.

Основні рекомендації до відображення тексту:

– лаконічний текст сприймається краще, ніж текст, засмічений додатковими елементами;

– в горизонтальній колонці бажано використовувати не більше 40-50 знаків, в тексті з більш довгими рядками важче шукати початок наступного рядка;

– шрифт, що найкраще читається – 16-20 розміру, через два інтервали, не використовуйте шрифтів менше 10 пунктів;

– виділення (напівжирний, курсив, ущільнений шрифт) треба використовувати обережно; надлишок виділених фрагментів може виглядати нав'язливо;

– доцільно використовувати короткі абзаци, які містять перевагу над довгими, не розбитими на абзаци текстами;

– текст з обрамленням привертає більш пильну увагу, ніж без нього.

При створенні таблиць на презентації необхідно дотримуватись таких рекомендацій:

– частіше застосовуйте лінії товщиною в 0,5 або 1 пункт;

– не застосовуйте ліній товщиною більше 3-4 пунктів;

– не використовуйте більше 3-х стилів ліній у вашій таблиці;

– уникайте оформлення таблиці подвійними лініями;

– застосовуйте центровані абзаци в заголовках таблиці;

– не використовуйте більше двох варіантів заливки таблиці;

– уникайте заливки таблиці сірим кольором (інтенсивність понад 30); забезпечуйте зазор між текстом таблиці та її границею не менше 3 пунктів, а краще 6 або 9 пунктів;

– формуйте таблицю так, щоб був виділений тільки один рядок (колонка) з найважливішим результатом.

При використанні діаграм дотримуйтесь таких рекомендацій:

– не зловживайте ефектами об'єму, інакше ви втратите наочність вашої діаграми;

– використовуйте різноманітні варіанти штрихів;

– виділяйте червоним кольором найважливіший графік;

– використовуйте максимально контрастні кольори для різних

графіків (краще різноманітні штрихи);

– не використовуйте велику кількість графіків на одній діаграмі.

При застосуванні та виборі кольорів пам'ятайте, що по рангу комфортності-дискомфортності колірні поєднання розташовуються в наступному порядку:

1. Зона комфортності: синій на білому, чорний на жовтому, зелений на білому, чорний на білому, жовтий на чорному, білий на чорному, зелений на червоному, червоний на жовтому.

2. Нейтральне сприймання: білий на синьому, червоний на білому, синій на жовтому, оранжевий на чорному, жовтий на синьому, оранжевий на білому, білий на зеленому.

3. Зона дискомфорту (не рекомендується використовувати): червоний на зеленому, коричневий на білому, білий на коричневому, коричневий на жовтому, жовтий на коричневому, білий на червоному, жовтий на червоному.

Презентація повинна бути виконана на день попереднього захисту кваліфікаційної магістерської роботи на кафедрі.

10. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Для захисту кваліфікаційних магістерських робіт щорічно створюється екзаменаційна комісія, до складу якої входять голова та члени комісії. Головою ЕК призначається фахівець у відповідній галузі або провідний науковець відповідного напрямку наукової діяльності. Списки голів ЕК, сформовані деканатами факультетів для всіх спеціальностей (освітніх програм), за підписом директора інституту подаються для розгляду до вченої ради НУБіП України, після якої затверджуються директором інституту. Персональний склад членів ЕК затверджується наказом директора інституту не пізніше ніж за місяць до початку роботи ЕК. Кількість членів (включаючи голову ЕК) становить не більше чотирьох осіб (в окремих випадках кількість членів ЕК може бути збільшена до шести осіб).

Перед захистом здобувач вищої освіти зобов'язаний ознайомитися з відгуком і рецензією, проаналізувати їх та підготувати відповіді на зауваження.

Безпосередньо на захист здобувач вищої освіти готує доповідь та презентацію, яка унаочнює результати дослідження, основні висновки, узагальнення й пропозиції, що містяться у роботі. Необхідну кількість та зміст ілюстративного матеріалу автор визначає самостійно, але погоджує його з керівником. Рекомендується розробляти мультимедійні форми презентації результатів досліджень в порядку, наведеному вище.

Захист кваліфікаційних магістерських робіт проводиться на відкритому засіданні ЕК при обов'язковій присутності голови комісії та керівника кваліфікаційної магістерської роботи (у випадку відсутності керівника з поважних причин, його може представляти завідувач кафедри) і передбачає

доповідь випускника магістратури, яка структурно будується у послідовності від актуальності теми дослідження до висновків і пропозицій.

Перед початком захисту кваліфікаційних магістерських робіт деканат факультету подає до ЕК такі документи:

- зведену відомість про виконання студентами магістратури навчального плану та отримані ними оцінки;
- кваліфікаційну магістерську роботу здобувача вищої освіти;
- відгук керівника кваліфікаційної магістерської роботи;
- рецензію на кваліфікаційну магістерську роботу спеціаліста відповідної кваліфікації;
- індивідуальний план роботи здобувача вищої освіти магістратури;
- довідку про перевірку кваліфікаційної магістерської роботи на плагіат.

До ЕК можуть бути подані також інші матеріали, що характеризують наукову та практичну цінність виконаної роботи: друковані статті за темою кваліфікаційної магістерської роботи, документи, що вказують на практичне застосування її результатів тощо.

До захисту не допускаються здобувачі вищої освіти, які не виконали навчальний та індивідуальний плани роботи і на момент подання до захисту кваліфікаційної магістерської роботи мають академічну заборгованість.

Дата захисту визначається розкладом роботи ЕК, що затверджується директором інституту і доводиться деканом відповідного факультету до відома голови, членів ЕК та студентів магістратури за два тижні до дня початку роботи ЕК.

Процедура захисту кваліфікаційної магістерської роботи складається з:

- короткого повідомлення автора з демонстрацією презентації (визначається мета, зміст, наукова та практична цінність роботи, питання, винесені на захист, результати кваліфікаційної магістерської роботи);
- відповідей на запитання членів ЕК;
- відповідей на зауваження рецензента;
- підведення підсумків захисту кваліфікаційної магістерської роботи (додається оцінка кваліфікаційної магістерської роботи кожного випускника магістратури за стобальною шкалою).

Доповідь повинна бути змістовною. Необхідно уникнути простого переказу змісту роботи, а також детальної техніки розрахунків. Назвавши тему роботи, студент обґрунтовує її вибір, коротко формулює мету, характеризує об'єкт дослідження. Під час доповіді здобувач вищої освіти послідовно робить посилення на табличні та ілюстровані матеріали, домагаючись повноти висвітлення змісту та результатів досліджень, які винесені на захист.

Основна частина часу відводиться на викладення суті роботи та зроблених висновків і рекомендацій, обґрунтування рекомендацій. Висновки й рекомендації за результатами дослідження можуть носити методичний, методологічний або організаційний характер. Бажано, щоб здобувач вищої освіти у доповіді зазначив, які його розробки та висновки вже впроваджені

або намічені для впровадження, яка фактична чи очікувана соціально-економічна ефективність запропонованих заходів.

Після доповіді здобувач вищої освіти відповідає на запитання усіх членів ЕК, а також присутніх на захисті осіб. Відповіді на поставлені запитання дають можливість визначити рівень професійної підготовки, самостійності виконання роботи та фахової ерудиції випускника. Потім зачитуються відгук керівника і внутрішня рецензія. На зауваження рецензента здобувач вищої освіти повинен дати ґрунтовну й аргументовану відповідь.

Процедура захисту кваліфікаційної магістерської роботи протоколюється секретарем комісії.

Рішення ЕК щодо оцінки знань, виявлених при підготовці та захисті кваліфікаційної магістерської роботи, а також про присвоєння здобувачу вищої освіти освітнього ступеня магістра та видачу йому диплома про вищу освіту приймається на закритому засіданні ЕК відкритим голосуванням, звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. При однаковій кількості голосів голос голови ЕК є вирішальним.

Загальна кількість балів за кожним із предметів експертної оцінки, наведених в таблиці 1, визначає результати захисту магістерських робіт за 100-бальною шкалою. Вони переводяться у національні оцінки за чотирибальною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» згідно з таблицею 2 орієнтовно для зразку.

Результати захисту кваліфікаційної магістерської роботи оголошуються у день захисту після оформлення протоколів засідання ЕК.

Кваліфікаційні магістерські роботи, що містять особливо цінні рішення, пропозиції, можуть бути рекомендовані ЕК до опублікування у наукових фахових виданнях.

Здобувач вищої освіти, який при захисті кваліфікаційної магістерської роботи отримав незадовільну оцінку, відраховується з інституту і йому видається академічна довідка. За ним залишається право бути повторно допущеним до захисту кваліфікаційної магістерської роботи протягом наступних трьох років. Повторно магістерська робота виконується за наявності заяви студента магістратури про допуск до захисту, дозволу директора інституту і рішення випускової кафедри про затвердження теми кваліфікаційної магістерської роботи і призначення керівника.

Якщо захист кваліфікаційної магістерської роботи не відбувся з поважних причин, про що здобувач вищої освіти має подати відповідні документи, директор інституту може продовжити термін його навчання до наступного терміну роботи ЕК із захистом магістерських робіт, але не більше ніж на один рік. Незалежно від причин, повторний захист кваліфікаційної магістерської роботи в той же рік не допускається.

Таблиця 1

Співвідношення між національними оцінками і результатами захисту кваліфікаційної магістерської роботи за 100-бальною шкалою

Оцінка національна	Результат захисту кваліфікаційної магістерської роботи, бали
Відмінно	90-100
Добре	74-89
Задовільно	60-73
Незадовільно	01-59

Таблиця 2

Рекомендовані критерії оцінки якості кваліфікаційних магістерських робіт

Критерії	Предмет експертної оцінки	Максимальна кількість балів
Актуальність теми дослідження	– новизна постановки проблеми, обґрунтованість актуальності теми;	4
	– постановка завдань дослідження;	6
	– відповідність теми напряму підготовки фахівця;	2
	– відповідність плану (змісту) роботи її темі;	2
	– наявність замовлення на тему від підприємства;	2
	Разом за критерієм	14
Ступінь науковості	– оцінка накопиченого вітчизняного і зарубіжного теоретичного та практичного досвіду з питань дослідження;	15
	– наявність елементів наукової новизни та ступінь їх обґрунтованості;	15
	– логічність викладу матеріалу та побудови роботи;	3
	– повнота та обґрунтованість висновків за результатами дослідження;	7
	Разом за критерієм	40
Інформаційно-методичне та програмне забезпечення	– використання адекватних темі дослідження джерел інформації та її обробка;	5
	– використання статистичних матеріалів та їх оцінка;	5
	– застосування сучасних програмних продуктів;	5
	Разом за критерієм	15
Практична значущість, апробація результатів дослідження	– рівень реальності та аргументованість розробок і пропозицій, можливість їх використання;	6
	– апробація і впровадження результатів дослідження (наявність довідки про впровадження);	6
	– наявність публікацій за результатами дослідження та участь у наукових конференціях;	6
	– обґрунтування економічного або соціального ефекту від впровадження результатів дослідження;	10
	Разом за критерієм	28
Оформлення роботи	Відповідність загальноприйнятим стандартам оформлення	3
РАЗОМ		100

ДОДАТКИ

Зразок оформлення заяви випускника

Декану факультету
економіку і природокористування

здобувача вищої освіти _____ курсу
_____ групи
спеціальність 051 «Економіка»
освітньої програми «Економіка
підприємства»
освітнього ступеня «Магістр»

Заява

Прошу закріпити мене для написання кваліфікаційної магістерської
роботи за кафедрою _____
та призначити керівником _____
Тема роботи : _____

« _____ » _____ 20__ р.

_____ (підпис)

Погоджено

« _____ » _____ 20__ р.

Декан факультету _____
(підпис)

_____ (ПБ)

Завідувач кафедри _____
(підпис)

_____ (ПБ)

Керівник кваліфікаційної магістерської роботи _____
(підпис) (ПБ)

Тематика кваліфікаційних магістерських робіт

1. Виробничий потенціал сільськогосподарських підприємств та особливості його формування і ефективного використання
2. Виробничі ресурси сільськогосподарського підприємства і обґрунтування напрямів ефективного їх використання
3. Господарський механізм ефективного виробництва зерна в сільськогосподарських підприємствах
4. Державне регулювання розвитку малого аграрного підприємництва в умовах
5. Еколого-економічний розвиток аграрного сектора національної економіки
6. Еколого-економічні проблеми використання земельних ресурсів в сільськогосподарських підприємствах в сучасних умовах
7. Економічна ефективність виробництва зерна в сільськогосподарських підприємствах на інноваційних засадах
8. Економічна ефективність виробництва зерна та підвищення його конкурентоспроможності
9. Економічна ефективність виробництва соняшнику в сільськогосподарських підприємствах в сучасних умовах
10. Економічна ефективність діяльності сільськогосподарських кооперативів
11. Економічний механізм формування і функціонування ринку картоплі
12. Економічні засади формування територіальних громад у розвитку регіону
13. Ефективність використання земельних ресурсів в аграрних підприємствах
14. Ефективність використання і матеріального стимулювання трудових ресурсів аграрних формувань
15. Ефективність виробництва молока у сільськогосподарських підприємствах на засадах сталого розвитку
16. Забезпечення ефективності використання матеріально-технічної бази сільського господарства
17. Забезпечення інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств
18. Забезпечення конкурентоспроможного виробництва овочевої продукції у сільськогосподарських підприємствах
19. Забезпечення конкурентоспроможного розвитку зерновиробництва в сільськогосподарських підприємствах
20. Забезпечення конкурентоспроможного розвитку молочного скотарства
21. Забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств в умовах сталого розвитку

22. Забезпечення конкурентоспроможності фермерських господарств
23. Забезпечення соціальної регіональної політики, механізм регулювання
24. Забезпечення сталого розвитку сільських територій
25. Інвестиційне забезпечення ефективного функціонування сільськогосподарських підприємств на ринку зерна
26. Інвестиційне забезпечення розвитку аграрного сектору економіки регіону
27. Інвестиційний потенціал аграрного виробництва
28. Інноваційна діяльність підприємств та її фінансове забезпечення
29. Інноваційне забезпечення ефективної діяльності аграрних підприємств
30. Інноваційне забезпечення стратегічного розвитку аграрного сектору економіки
31. Інноваційні засади розвитку галузі рослинництва в сільськогосподарських підприємствах
32. Інноваційно-інвестиційний розвиток виробництва продукції тваринництва агропромисловими підприємствами
33. Концептуальні засади ефективної трудової мотивації як передумови конкурентоспроможного функціонування сільськогосподарських підприємств
34. Організаційне забезпечення виробництва органічної продукції сільськогосподарських підприємств
35. Організаційне забезпечення функціонування та розвитку об'єднаних територіальних громад
36. Організаційно-економічне забезпечення інноваційного розвитку підприємств аграрного бізнесу в умовах конкурентного середовища
37. Організаційно-економічне забезпечення інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств
38. Організаційно-економічний механізм ефективного використання землі у сільськогосподарських підприємствах
39. Організаційно-економічний механізм забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств
40. Організаційно-економічний механізм підвищення економічної ефективності розвитку галузі картоплярства
41. Організаційно-економічний механізм реалізації стратегії соціально-економічного розвитку регіону
42. Організаційно-економічний механізм розвитку «зеленої економіки» в аграрній сфері
43. Організаційно-економічний механізм розвитку сільських територіальних громад
44. Організаційно-економічні засади розвитку особистих селянських господарств в умовах ринкових трансформацій
45. Організаційно-економічні засади розвитку підприємництва на сільських територіях

46. Організаційно-економічні засади розвитку рослинництва в особистих селянських господарствах
47. Організаційно-економічні засади розвитку фермерських господарств регіону
48. Організаційно-економічні засади формування господарських структур ринкового типу в аграрному секторі
49. Організаційно-економічні умови розвитку зерновиробництва
50. Організаційно-економічні засади розвитку сільських територій в умовах децентралізації
51. Організація кооперативних відносин на селі
52. Організація фінансового забезпечення розвитку територіальних громад
53. Основні проблеми та напрями відтворення трудового потенціалу сільських територій
54. Підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу сільських територій
55. Підвищення ефективності виробництва продукції свинарства у сільськогосподарських підприємствах
56. Підвищення конкурентоспроможності виробництва насіння соняшнику
57. Регулювання ринку праці в умовах трансформації структури зайнятості
58. Рівень життя сільського населення та організаційно-економічний механізм його регулювання
59. Розвиток аграрного виробництва на інноваційних засадах
60. Розвиток інноваційної діяльності в аграрній сфері
61. Розвиток малих форм господарювання в аграрному секторі економіки
62. Розвиток маркетингової діяльності сільськогосподарських підприємств на ринку продукції тваринництва
63. Розвиток підприємництва в сфері сільського зеленого туризму
64. Розвиток соціальної інфраструктури села
65. Розвиток трудового потенціалу аграрної сфери в умовах сталого розвитку
66. Соціально-економічні засади розвитку сільських територій
67. Стратегічне управління конкурентоспроможністю аграрних підприємств
68. Стратегічне управління ресурсним потенціалом аграрних підприємств
69. Стратегія розвитку та підвищення ефективності бурякоцукрового виробництва
70. Стан та перспективи розвитку молочного скотарства в сільськогосподарських підприємствах
71. Територіальний механізм стимулювання і підтримки сільського зеленого туризму

72. Управління конкурентоспроможністю підприємств в ринкових умовах
73. Управління розвитком обслуговуючої кооперації сільських територій в Україні
74. Управління формуванням конкурентоспроможного потенціалу сільськогосподарських підприємств
75. Фінансово-економічні результати діяльності сільськогосподарських підприємств і напрями їх покращення
76. Формування результативного управління розвитком сільськогосподарських підприємств
77. Формування стратегії конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств
78. Формування стратегічних напрямів регіонального сільського розвитку
79. Формування та аналіз фінансових результатів підприємств аграрного сектору економіки
80. Формування та структуризація ринку органічної агропродовольчої продукції

Зразок титульної картки кваліфікаційної магістерської роботи

**КВАЛІФІКАЦІЙНА
МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА**

031. КМР 113-С. 2021. 05. 06. 011. ПЗ

ТОПІХИ ВОЛОДИМИРА ПЕТРОВИЧА

2022

Зразок титульного аркушу

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
«БЕРЕЖАНСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Факультет «Економіки і природокористування»

ПОГОДЖЕНО
Декан факультету
економіки і природокористування

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри
економіки і менеджменту

(підпис) (ПШ)
«__» _____ 20__ р.

(підпис) (ПШ)
«__» _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

**«ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ
ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА ТА НАПРЯМИ ЇЇ
ПІДВИЩЕННЯ НА ІННОВАЦІЙНИХ ЗАСАДАХ»**

**Спеціальність 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма «Економіка підприємства»**

Керівник кваліфікаційної магістерської роботи

(науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (ПШ)

Виконав/ла _____
(підпис) (ПШ)

Бережани – 20_____

Зразок завдання до виконання кваліфікаційної магістерської роботи

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
«БЕРЕЖАНСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Факультет «Економіки і природокористування»
Кафедра економіки і менеджменту
Освітній ступінь «Магістр»
Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітня програма «Економіка підприємства»

«Затверджую»
Завідувач кафедри
економіки і менеджменту

« ____ » _____ 20__ р.

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ
ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Кохановичу Андрію Миколайовичу

Тема роботи: Економічна ефективність виробництва молока та напрями її підвищення на інноваційних засадах

Керівник роботи Білик Галина Михайлівна, к.е.н., доцент

Затверджена наказом директора ВП НУБіП України «БАТІ» від ____ № _____

Термін подання завершеної роботи на кафедру _____

Вихідні дані до роботи

1. Законодавчі та нормативні акти України.
2. Статистичні щорічники за останні п'ять років.
3. Праці вітчизняних та зарубіжних вчених.

Зміст пояснювальної записки

Вступ

Розділ 1. Теоретичні та методичні аспекти економічної ефективності виробництва продукції молочного скотарства

1.1. Організаційно-економічні особливості галузі молочного скотарства як складової виробництва сільськогосподарських підприємств

1.2. Методичні підходи до оцінювання економічної ефективності виробництва продукції молочного скотарства

Розділ 2. Сучасний стан та економічна ефективність виробництва молока

2.1. Організаційно-економічні умови виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств Підгаєцького району

2.2. Стан розвитку молочного скотарства у сільськогосподарських підприємствах

2.3. Економічна ефективність виробництва та реалізації молока

Розділ 3. Напрями підвищення ефективності виробництва молока на інноваційних засадах

3.1. Впровадження інноваційних технологій виробництва молока

3.2. Зміцнення кормової бази та поліпшення використання кормів

3.3. Прогнозування розвитку молочного скотарства

Висновки

Список використаних джерел

Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Білик Г.М., доцент кафедри		
2	Білик Г.М., доцент кафедри		
3	Білик Г.М., доцент кафедри		

Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Строк виконання етапів роботи
1	Підготовка вступу	
2	Написання першого розділу	
3	Написання другого розділу	
4	Написання третього розділу	
5	Підготовка висновків	
6	Відгук керівника	
7	Отримання рецензії та попередній захист	
8	Захист перед ЕК	

Керівник кваліфікаційної магістерської роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Завдання прийняв до виконання _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Зразок оформлення змісту кваліфікаційної магістерської роботи

ВСТУП

**РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ
ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ
РЕСУРСІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВАХ**

- 1.1. Соціально-економічна сутність трудових ресурсів
- 1.2. Організаційно-економічні проблеми зайнятості сільського населення
- 1.3. Методичні засади дослідження використання трудових ресурсів сільськогосподарських підприємств

**РОЗДІЛ 2 ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ТРУДОВИМИ
РЕСУРСАМИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЇХ
ВИКОРИСТАННЯ**

- 2.1. Організаційно-економічна характеристика сільськогосподарських підприємств Гадяцького району Полтавської області
- 2.2. Склад трудових ресурсів та забезпеченість ними сільськогосподарських підприємств
- 2.3. Ефективність використання трудових ресурсів у сільськогосподарських підприємствах

**РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ У
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ
РЕГІОНУ**

- 3.1. Стратегія ефективного використання трудових ресурсів у сільськогосподарських підприємствах
- 3.2. Прогнозування чисельності та рівня використання трудових ресурсів аграрних формувань
- 3.3. Активізація підприємницької діяльності як фактор поліпшення використання трудових ресурсів в аграрній сфері

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Зразок оформлення списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклади бібліографічного опису
Книги	
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автори	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автори	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Логос, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ: ДІА, 2013. 172 с.
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрющенко А. І. та ін.; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.
Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир: Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмбаса. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Брігхем Є. В. Основи фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
Частина видання	
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108. Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. <i>Кооперативні читання: 2013 рік</i> : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87–91

Характеристика джерела	Приклади бібліографічного опису
Статті з продовжуючи та періодичних видань	<p>Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. <i>Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка</i>. 2013. Вип. 148. С. 31–34.</p> <p>Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. <i>Агросвіт</i>. 2016. № 6. С. 23–28.</p> <p>Акмеологічні засади публічного управління / Є. І. Ходаківський та ін. <i>Вісник ЖНАЕУ</i>. 2017. № 1, т. 2. С. 45–58.</p> <p>Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. <i>Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis</i>. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259–271.</p>
Електронні ресурси	
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика: підручник. Суми: Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 02.05.2021).
Законодавчі документи	<p>Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.05.2021).</p> <p>Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року: проєкт / М-во аграр. політики та продовольства України. URL : http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.04.2021).</p>
Періодичні видання	<p>Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. <i>Ефективна економіка</i>. 2013. № 10. URL : http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-konomika&s=2525 (дата звернення: 12.06.2021).</p> <p>Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. <i>Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)</i>. 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/Neave.pdf (Last accessed: 02.02.2021).</p>
Сторінки з веб-сайтів	Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? <i>Екологія життя</i> : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.03.2021).

Характеристика джерела	Приклади бібліографічного опису
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	<p>Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків: Право, 2016. 82 с.</p>
	<p>Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень: Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 9 листоп.</p>
	<p>Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: затв. Наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалтерський облік</i>. 2015. № 51. С. 21-42.</p> <p>Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних: наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. <i>Вища школа</i>. 2017. № 7. С. 106–107</p>
Стандарти	<p>ДСТУ ISO 9001:2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація).</p> <p>СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ: Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)</p>
Патенти	<p>Комбайн рослинозбиральний універсальний: пат. 77937 Україна: МПК А01D 41/02, А01D 41/04, А01D45/02. № а 2011 09738; заявл. 05.08.2011; опубл. 11.03.2013, Бюл. № 5.</p>
Авторські свідоцтва	<p>А. с. 1417832 СССР, МКИ А 01 F 15/00. Стінка рулонного прес-підбирача / В. Б. Коваль, В. Б. Мелегов. № 4185516; заявл. 22.01.87; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.</p>
Дисертації, автореферати дисертацій	<p>Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України: дис. д-ра с.-г. наук: 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с.</p> <p>Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук: 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.</p>
Препринти	<p>Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС; 06-1).</p>

**ПАМ'ЯТКА ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
щодо загальних вимог до виконання кваліфікаційних магістерських
робіт**

Зміст записів	Норма
Організаційні вимоги	
1. Дата підготовки наказів на затвердження тем і призначення керівників	Не пізніше другого місяця з моменту зарахування студентів на навчання до магістратури
2. Затвердження завдання і плану роботи	Після затвердження теми – протягом десяти днів
Технічні вимоги	
1. Оформлення роботи	Брошування у тверду обкладинку
2. Обсяг роботи, сторінок	Комп'ютерний набір – 80 сторінок
Зміст роботи (в сторінках чи у відсотках від усього обсягу)	
Вступ	до 5 стор.
Розділ 1. (теоретичний)	15-30 %
Розділ 2. (аналіз предмету дослідження)	35-40 %
Розділ 3. (результати досліджень)	35-40 %
Висновки	до 5 стор.
Список використаних джерел	не менше 80 найменувань
Додатки	
На окремому аркуші – слово «Додатки».	
Перелік додатків нумерується літерами українського алфавіту за винятком літер: Г, І, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.	
Нумерація додатків здійснюється в межах кожного розділу: перший розділ: А.1, А.2, А.3 та ін.; другий розділ: Б.1, Б.2, Б.3 та ін.; третій розділ: В.1, В.2, В.3 та ін. При посиланні на додаток у тексті зазначається: дод. А.1.	
Оформлення тексту	
1. Розділи і підрозділи повинні мати заголовки і нумеруватися арабськими цифрами. Структурні елементи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не нумерують. Решта розділів нумеруються наступним чином: «РОЗДІЛ 1». Заголовки розділів розміщують по центру на наступному рядку великими літерами, підрозділів – з абзацного відступу малими літерами. Відстань між заголовком і текстом має становити один рядок (3 мм), між попереднім текстом і наступним заголовком має бути не менше ніж два рядки (6 мм). Відстань між рядками заголовка приймають такою, як у тексті.	
2. Шрифт для комп'ютерної верстки	14
3. Інтервал	1,5
4. Кількість рядків на сторінці	29
Поля на сторінці (не менше)	
1. Комп'ютерна верстка	Верхнє – 20 мм Нижнє – 20 мм Ліворуч – 30 мм Праворуч – 10 мм
2. Нумерація сторінок цифрою	Правий верхній кут без рисок і крапок
3. Початок нумерації	З другої сторінки вступу цифрою 4

4. Нумерація таблиць	Послідовно за кожним розділом: 2.1; 2.2; 2.3 і т.д. Розміщення – праворуч на сторінці над назвою таблиці Приклад: <p style="text-align: right;"><i>Таблиця 1.1</i></p> <p style="text-align: center;">Назва</p>
5. Нумерація рисунків	Послідовно за кожним розділом (внизу) під рисунком: 2.1; 2.2; 2.3 і т.д. Приклад: Рис. 1.1. Назва...
6. Посилання в тексті	У разі необхідності: дод. А.1; табл. 2.1; рис. 2.1 При повторному посиланні – див. дод. А.1; див. табл. 2.1; див. рис. 2.1
7. Посилання в тексті на літературні джерела	[14] джерело із списку літератури, [14, с. 45-46], якщо в тексті вказана дослівно теза чи якісь показники
Технологічні вимоги	
Зміст записів	Норма
<p>Комплект роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Картка кваліфікаційної магістерської роботи. 2. Титульний аркуш. 3. Завдання до виконання кваліфікаційної магістерської роботи. 4. Реферат. 5. Зміст. 6. Вступ. 7. Основна частина. 8. Висновки. 9. Список використаних джерел. 10. Додатки. <p>Не підшиваються, але вкладаються в конверт, який наклеюється до обкладинки кваліфікаційної магістерської роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відгук керівника кваліфікаційної магістерської роботи (висвітлює рівень використання теоретичних знань для розв'язання завдань дослідження; аналізує методику дослідження; оцінює якість вирішення завдань дослідження; аналізує та оцінює запропоновані заходи; зазначає тривалість роботи студента; виконання календарного плану роботи; участь у науково-дослідній роботі впродовж навчання в інституті; можливість використання пропозицій та рекомендацій студента на практиці, наявність професійних навичок за спеціальністю; відношення студента до виконання роботи, оцінює магістерську роботу); 2. Рецензія (визначається значимість теми кваліфікаційної магістерської роботи для практичного застосування, її актуальність; аналізується відповідність змісту кваліфікаційної магістерської роботи її завданням; глибина висвітлення студентом магістратури реального стану справ у відповідній галузі; робляться висновки щодо використання у магістерській роботі сучасних методів дослідження, методичних підходів, елементів наукової новизни; висвітлюються позитивні сторони кваліфікаційної магістерської роботи та її недоліки; оцінюються загальні враження від кваліфікаційної магістерської роботи (оформлення, стиль і грамотність викладання тощо); робиться висновок і рекомендація щодо можливості допущення кваліфікаційної магістерської роботи до захисту; висловлюються зауваження та думка про оцінку кваліфікаційної магістерської роботи за чотирибальною системою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та про присвоєння певної кваліфікації). 3. Довідка про перевірку кваліфікаційної магістерської роботи на наявність плагіату 	

ВІДГУК

керівника на кваліфікаційну магістерську роботу подану на здобуття
ОС «Магістр»

зі спеціальності ____ «_____»

Здобувач вищої освіти групи: _____

Тема кваліфікаційної магістерської роботи: _____

Керівник: _____

Актуальність теми: _____

Об'єкт дослідження: _____

**Характеристика теоретичного рівня, наявності самостійних розробок та
практичної значимості роботи:** _____

Зауваження та недоліки: _____

Загальний висновок керівника. _____

Кваліфікаційна магістерська робота переглянута
«_____» _____ 20__ р.

Керівник: _____ (_____)

Здобувач вищої освіти _____ **допускається до захисту**
кваліфікаційної магістерської роботи в Екзаменаційній комісії.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну магістерську роботу подану на здобуття ОС «Магістр»
зі спеціальності _____ « _____ »

Тема кваліфікаційної магістерської роботи: _____

Здобувач вищої освіти: _____

Відповідність кваліфікаційної магістерської роботи завданню _____

Характеристика виконання розділів роботи: _____

Оцінка якості виконання розрахунково-пояснювальної записки _____

Перелік позитивних сторін кваліфікаційної магістерської роботи і його основні недоліки:

Відгук про роботу в цілому: _____

Рецензент: _____

(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Дата: « _____ » _____ 20__ р.

(підпис рецензента)

Вимоги до оформлення робіт, які подаються для перевірки на плагіат

1. Кваліфікаційна магістерська робота подається єдиним файлом у форматі MS WORD або PDF, першою сторінкою якої є вступ, після якого розміщується розділи роботи, висновки.

2. Назва файлу формується за такими правилами: прізвище, ініціали студента, ступінь вищої освіти, рік захисту:

Наприклад, Іванов І.І. _Магістр_2022

3. Всі кваліфікаційні магістерські роботи подаються відповідальному в інституті за перевірку на наявність плагіату і розміщення в репозитарії інституту.

Вимоги до оформлення робіт, які подаються для розміщення в репозитарії інституту

1. Кваліфікаційна магістерська робота подається єдиним файлом у форматі PDF, першою сторінкою якої є титульна сторінка, після якої розміщується завдання, реферат, зміст і т.д.

2. Назва файлу формується за такими правилами: прізвище, ініціали студента, ступінь вищої освіти, рік захисту:

Наприклад, Іванов І.І. _Магістр_2021

Всі кваліфікаційні магістерські роботи подаються відповідальному в інституті за перевірку на наявність плагіату і розміщення в репозитарії інституту

Навчальне видання

ЖИБАК Мирон Миколайович
ХРИСТЕНКО Галина Михайлівна
ЯРЕМА Любов Василівна
ГУРСЬКА Ірина Степанівна

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання і захисту кваліфікаційної магістерської роботи
фахівцями другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 051 «Економіка»